

Inspirationshæfte om projekt- opgaven i 9. klasse

Til lærere i grundskolen

Indhold

Indledning	4
1 Om projektopgaven.....	5
1.1 Rammer og regler for projektopgaven	5
1.1.1 Bedømmelse.....	6
2 Praksisfaglighed i projektopgaven.....	8
2.1 Hvordan forstås praksisfaglighed?.....	8
2.2 Praksisfaglige elementer i projektopgaven	9
2.3 Vurdering af elevernes praksisfaglige arbejde.....	9
3 Projektopgavens faser	10
3.1 Valg af overemner og delemner.....	10
3.2 Gruppedannelse.....	11
3.3 Problemstilling.....	11
3.4 Arbejdsproces	12
3.4.1 Litteratursøgning og kildekritik.....	12
3.4.2 Synopsis	13
3.4.3 Interview.....	14
3.4.4 Produkt.....	14
3.4.5 Fremlæggelse.....	15

Indledning

Alle elever i folkeskolen skal i 9. klasse arbejde med en obligatorisk projektopgave. Projektopgaven er en tværfaglig opgave, der tager afsæt i fagenes mål og har til formål at udvikle og vurdere elevernes projektfaglige kompetencer samt give eleverne indsigt i projektarbejdsformen.

Dette inspirationshæfte henvender sig til lærere, der arbejder med eller er vejledere på projektopgaven. Formålet med inspirationshæftet er at informere om de gældende krav til projektopgaven samt give lærerne inspiration til, hvordan de kan tilrettelægge arbejdet med projektopgaven bedst muligt.

Inspirationshæftet informerer desuden om de nye regler om det praksisfaglige element i projektopgaven og indeholder konkrete eksempler på, hvordan eleverne kan inddrage og arbejde med praksisfaglige elementer i projektopgaven.

1 Om projektopgaven

Projektopgaven går på tværs af skolens fag og emner. I projektopgaven skal eleverne belyse en problemstilling, som de selv er med til at formulere. Det er læreren, der tilrettelægger og differentierer undervisningen, så den tilgodeser den enkelte elevs arbejde med projektfaglige kompetencer, herunder:

- Indkredsning og formulering af en problemstilling
- Afgrænsning af opgavens indhold
- Arbejds- og undersøgelsesformer
- Kilder og materialer, herunder kildekritik
- Udtryks- og formidlingsformer
- Fremstilling af et produkt
- Tilrettelæggelse og gennemførelse af en fremlæggelse
- Et eller flere praksisfaglige elementer

Eleverne kan vælge at arbejde alene eller i grupper med deres problemstilling.

1.1 Rammer og regler for projektopgaven

Folkeskolelovens §13, stk. 7, samt bekendtgørelse nr. 918 af 3. september 2019 om projektopgaven i folkeskolens 9. klasse, fastsætter rammer og regler for projektopgaven. [Find bekendtgørelsen på retsinformation.dk.](#)

Projektopgaven er ikke en del af folkeskolens afgangsprøve, idet den udarbejdes som en del af den normale undervisning.

Skolen kan arbejde med projektopgaven i løbet af skoleåret, men arbejdet skal afsluttes inden udgangen af april. Eleverne skal have fem sammenhængende dage til det afsluttende arbejde med indsamling af informationer, bearbejdning af

emnet, færdiggørelse af deres produkt og forberedelse af en fremlæggelse af det samlede arbejde. Fremlæggelsen skal ske i umiddelbar forlængelse af de fem dage og kan ske enkeltvis eller gruppevis. De fem sammenhængende dage kan godt strække sig hen over en weekend.

Ved sygdom eller andet fravær beslutter skolens leder om og i givet fald hvornår, den pågældende elev skal gives mulighed for at gennemføre opgaven.

Til hver gruppe kobles en lærer, der fungerer som vejleder for arbejdsprocessen med projektopgaven. Klassens eller årgangens lærere skal i samråd med eleverne udvælge et eller flere overordnede emner, inden for hvilket eleverne vælger et del-emne, der giver mulighed for at inddrage viden, metoder og arbejdsformer fra flere fag. Delemnet skal indeholde en problemstilling, som godkendes af den vejleder, der er koblet på projektarbejdet.

1.1.1 Bedømmelse

Projektopgaven bedømmes individuelt med en skriftlig udtalelse og en karakter til hver enkelt elev, uanset om opgaven er udarbejdet, og fremlæggelsen er sket enkeltvis eller gruppevis jf. bekendtgørelsen, §5, stk. 1-4. Der skal være bedømt senest en uge før, de skriftlige prøver finder sted.

Eleverne skal forud for arbejdet med projektopgaven orienteres om, hvad der vil blive lagt vægt på ved bedømmelsen af projektopgaven. Den skriftlige udtalelse og karakter gives ud fra en samlet vurdering af den enkelte elevs projektfaglige arbejde med opgavens faglighed, arbejdsprocessens forskellige faser, produktet samt fremlæggelsen og formidlingen. På emu.dk findes inspiration til hvilke konkrete kriterier, der kan opstilles for bedømmelsen. [Find materialet her.](#)

Eleven vælger selv, om karakteren og/eller udtalelsen skal med på afgangsbrevet.

Klage

Ønsker eleven at indgive en klage over prøveforløbet i forbindelse med projektopgaven, herunder dispositioner og bedømmelsen af prøven, skal klagen rettes til skolens leder. De nærmere rammer for behandling af klager over forhold ved folkeskolens prøver er reguleret i kapitel 10 i bekendtgørelse nr. 1128 af 14. november 2019 om folkeskolens prøver. [Find den på retsinformation.dk.](#)

2 Praksisfaglighed i projektopgaven

Som opfølgning på aftalen om styrket praksisfaglighed i folkeskolen 12. juni 2018 er det indført, at projektopgaven fra skoleåret 2019/2020 skal leve op til et eller flere af kriterierne i den praksisfaglige dimension i uddannelsesparathedsvurderingen.

Projektopgaven skal desuden bidrage til grundlaget for lærernes vurdering af elevernes praksisfaglighed i uddannelsesparathedsvurderingen.

[Find aftaleteksten om styrket praksisfaglighed i folkeskolen på regeringen.dk](#) og [uddannelsesparathedsvurderingen på retsinformation.dk](#).

Udgangspunktet er, at projektopgaven har et tydeligt praksisfagligt element, og at eleverne skal opleve en klar forventning til, at arbejdet med projektopgaven og produktet som udgangspunkt sætter fokus på praksisfaglighed.

2.1 Hvordan forstås praksisfaglighed?

Der findes ikke en forskningsbaseret definition af, hvad der kan forstås ved praksisfaglighed eller praksisfaglig undervisning. Praksisfaglighed skal forstås som en samlebetegnelse, der dækker over en bred vifte af færdigheder og kompetencer. Praksisfaglighed kan både forstås som en måde at tilrettelægge undervisning på og en kompetence, som skal udvikles hos eleverne. Ved praksisfaglighed forstås:

- Praktiske færdigheder og kreativitet
- Arbejdskendskab, arbejdspladsfærdigheder og virkestrang
- Værkstedsfærdigheder
- Færdigheder i at kunne skifte perspektiv mellem del og helhed
- Færdigheder i at kunne anvende teorier i praksis

2.2 Praksisfaglige elementer i projektopgaven

Projektopgaven i 9. klasse er en måde at tilrettelægge en praksisfaglig undervisning på og herigennem understøtte, at eleverne udvikler praksisfaglige kompetencer.

Eleverne kan arbejde med praksisfaglighed på forskellige måder i projektopgaven, både i forhold til det faglige indhold, i arbejdsprocessen og i relation til produktet.

[Denne case giver inspiration til, hvordan eleverne kan arbejde med praksisfaglighed i projektopgaven.](#)

Når eleverne arbejder med projektopgaven, er det vigtigt at vejlede dem, så det bliver muligt at arbejde med de praksisfaglige kompetencer. [Denne artikel giver eksempler på, hvornår praksisfaglige kompetencer kommer i spil.](#)

2.3 Vurdering af elevernes praksisfaglige arbejde

Vurderingen af elevernes praksisfaglige arbejde indgår som en del af en samlet vurdering af projektarbejdet. Vurderingen kan opdeles efter elevernes arbejde med arbejdsprocessen, det faglige indhold, produktet og fremlæggelsen. I hver af disse dele kan læreren vurdere elevernes praksisfaglige arbejde. [Denne artikel giver eksempler på spørgsmål, der kan bruges som pejlemærker.](#)

3 Projektopgavens faser

En projektopgave kan have mange faser, men for de fleste projektopgaver gælder, at faserne omfatter:

- Valg af overemner og delemner
- Gruppedannelse
- Problemstilling
- Arbejdsproces
- Bedømmelse

3.1 Valg af overemner og delemner

Når klassen skal i gang med projektopgaven, skal der vælges et eller flere overordnede emner. Ud fra overemnet skal eleverne vælge et delemne. Overemner skal gælde som paraply for elevernes delemner. [Se eksempler på overemner her.](#)

Det overordnede emne i projektopgaven skal give eleverne mulighed for at inddrage viden, metoder og arbejdsformer fra flere fag. Det overordnede emne bør derfor være bredt formuleret. Det kan for eksempel bestå af et enkelt ord eller en kort ytring. Det overordnede emne skal vælges i samråd med eleverne. Klassen må gerne vælge mere end ét overordnet emne. Eleverne vælger derefter egne delemner inden for overemnet.

Delemnet skal give mulighed for at indkredse og formulere en problemstilling. Der kan for eksempel inddrages brainstorming og brug af mindmap til at frembringe og synliggøre idéer. Arbejdet med disse kan gennemføres for klassen som helhed, men processen engagerer ofte flere elever, og der kommer derfor tit flere idéer på bordet.

3.2 Gruppedannelse

Projekt opgaven kan udarbejdes alene eller i grupper. Lærerens overvejelser vedrørende velfungerende grupper kan eksempelvis tage udgangspunkt i spørgsmål som: *Skal grupperne niveaumæssigt være homogene eller heterogene? Er det elevernes interesser, deres boglige færdigheder eller deres kreativitet og praksisfaglige tilgang, der skal være omdrejningspunktet for gruppedannelsen?*

Uanset hvordan grupperne dannes, er det en god idé at tale med eleverne om gruppedannelsen på forhånd og forklare, at de får hver deres individuelle karakter og udtalelse for opgaven.

Efter gruppedannelsen er det en god idé, at eleverne sætter ord på, hvilke forventninger de har til hinanden og gruppearbejdet ved at lave en gruppekontrakt. Mange problemer kan undgås, hvis eleverne forventningsafstemmer og skaber enighed i gruppen, inden projektarbejdet starter. [Læs mere om gruppekontrakter her.](#)

3.3 Problemstilling

I projekt opgaven skal eleverne ud fra det overordnede emne arbejde med at indkredse og formulere en problemstilling. Problemstillingen skal hjælpe med at afgrænse det overordnede emne og stille skarpt på netop det indhold, som elevernes valgte delemne handler om.

En problemstilling er en afgrænset formulering, der indkredser den forundring, det modsætningsforhold eller den udfordring, som eleverne arbejder med. En god problemstilling kræver viden, og derfor vil det være hensigtsmæssigt, at eleverne i tiden op til projektugen arbejder med det valgte emne i undervisningen og får mulighed for at indkredse og formulere en problemstilling inden for deres tværfaglige del-emne. I nogle tilfælde vil det være relevant for eleverne at justere ordlyden i problemstillingen i løbet af selve projektugen.

Når eleverne har valgt det delemne, de vil arbejde med i projektugen, kan det være en god idé at nærme sig problemstillingen ved at formulere spørgsmål, der også sidenhen kan bruges som arbejds spørgsmål. Lærerne kan hjælpe eleverne ved at stille åbne spørgsmål, der fremmer elevernes refleksion og sikrer, at de føler et ejerskab over for opgaven. Nogle elever vil have brug for meget vejledning i denne fase. En måde at komme i dybden med delemnet er at stille spørgsmål på fire niveauer:

1. Dataspørgsmål (*hvem, hvad, hvornår...*)
2. Forklaringsspørgsmål (*hvordan, hvorfor...*)
3. Vurderingsspørgsmål (*er det rimeligt, at..., er der sammenhæng mellem...*)
4. Handlingsspørgsmål (*hvad kan man gøre for at..., hvordan kan vi ændre..., hvilke muligheder...*)

Spørgsmålene kan være en hjælp for eleverne i forhold til præcist og kortfattet at beskrive den forundring, udfordring eller det modsætningsforhold, der skal være omdrejningspunktet for projektopgaven. [Læs mere om problemstillinger her.](#)

3.4 Arbejdsproces

Projektopgaven indeholder forskellige arbejdsprocesser herunder:

- Litteratursøgnings og kildekritik
- Synopsis (valgfrit)
- Interview
- Produkt
- Fremlæggelse

3.4.1 Litteratursøgning og kildekritik

Når eleverne går videre til kildekritisk søgning og læsning om deres problemstilling på nettet, er det vigtigt, at de kan analysere og vurdere hjemmesiders afsenderforhold og visuelle udtryk.

Læreren kan tilrettelægge et forløb, der skal sigte mod at tydeliggøre, at hjemmesider ofte – bevidst eller ubevidst – påvirker vores opfattelse af verden i en bestemt retning. Undervejs i forløbet lægges der op til at analysere digitale tekster og anvende kildekritik. Der kan arbejdes med flere positioner inden for det tværgående tema "it og medier", idet eleverne undervejs kan indtage rollen som kritisk undersøger og analyserende modtager. [Find inspiration til et sådan forløb her.](#)

3.4.2 Synopsis

Bekendtgørelsen om projektopgaven indeholder ikke krav om, at eleverne skal udarbejde og aflevere en synopsis. Det er frit for den enkelte skole, hvordan arbejdet organiseres.

En synopsis kan give både elev og lærer et overblik over det valgte emne, hvad der skal præsenteres for klassen, og i hvilken rækkefølge det vil ske. Struktur, udformning og krav til en synopsis kan variere, men den kan indeholde følgende elementer:

- Angivelse af overemne og delemne
- Emnebegrundelse
- Problemstilling
- Underliggende problemstillinger
- Delkonklusioner – ud fra arbejdet med de underliggende problemstillinger
- Sammenfattende konklusion og perspektivering
- Disposition for fremlæggelsen
- Beskrivelse af produktet og hvordan det benyttes i fremlæggelsen
- Litteraturliste

3.4.3 Interview

Rigtig mange elever vælger at lave interviews i forbindelse med projektopgaven. Læreren kan hjælpe og støtte eleverne til at gennemføre et godt interview. Et godt interview kræver planlægning, forberedelse, research og et klart mål.

Før interviewet er det en god idé at starte med at lave en brainstorm, hvor alle spørgsmål skrives ned. Spørgsmålene kan eksempelvis begynde med: *"Hvad mener du om...?"*, *"Hvem har det betydning for at...?"*. Herefter kan spørgsmålene sorteres, så de bedste vælges ud og medbringes til interviewet.

Det er også relevant at tænke over, i hvilken rækkefølge spørgsmålene skal stilles. Det kan være en god idé at starte med de vigtigste spørgsmål først, så eleverne er sikre på at få dem besvaret. Derudover er rollefordeling under interviewet centralt for grupper. Måske skal den ene stille spørgsmål, mens en anden lytter og spørger ind til svarene. Det er også godt at aftale, hvem der sørger for at notere svarene undervejs. [Læs mere om det gode interview her.](#)

3.4.4 Produkt

Under arbejdet med projektopgaven skal der fremstilles et produkt. I princippet kan der vælges mellem utallige udtryksformer, men eleven bør vælge en udtryksform, der passer til fremlæggelsens pointer. Eleven bør også vælge udtryksform efter sine egne styrkesider. Det er svært at nå at blive dygtig til en bestemt teknik på en travl projektuge. Det er en god idé at beslutte sig for produktet ret tidligt i projektarbejdet, da det ofte er en tidssluger. Eksempler på produkter er:

- Hjemmeside
- Collage
- Novelle
- Spil
- Modeller af en motor eller et kredsløb
- Demonstration af forsøg
- Produktion af mad
- Musikvideo

3.4.5 Fremlæggelse

Ved fremlæggelsen af projektopgaven er det vigtigt, at eleverne er opmærksomme på, at deres opgave er at formidle et budskab til en målgruppe. De skal være velforberedte, og hvis det er en gruppe, skal de på forhånd have aftalt, hvem der siger hvad. Det er vigtigt, at alle i gruppen siger nogenlunde lige meget.

Det er en god idé, at hjælpe eleverne med at strukturere fremlæggelsen. De kan for eksempel starte fremlæggelsen med at præsentere emnet og problemstillingen, og fortælle hvordan fremlæggelsen vil forløbe. Herefter kan de forskellige pointer i oplægget gennemgås, og der kan afsluttes med en konklusion og en perspektivering, hvor der samles op på pointerne.

I projektopgavebekendtgørelsen findes der ikke særlige regler om, hvor lang tid eleverne har til at fremlægge. Det besluttes på den enkelte skole.

Fremlæggelserne bør ikke afsluttes med en spørgerunde i klassen, da eleverne ikke skal forsvare deres arbejde over for klassekammeraterne.

